

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:
Pe un an 3 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).
Pentru România 15 lei anual.
Abonamentele se fac la „Tipografia”, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE
se primesc în biroul administrației (strada
Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr.
a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Lupta în comitate.

Primăvara și toamna se țin de obicei adunările sau cum se mai zice, congregațiile comitatelor. Comunele, și în deosebi comitatele au în întocmirea lor politică unele drepturi autonome, precum dreptul de-a pune anumite dări și aruncuri, de-a face împrumuturi pentru scopuri culturale, de comunicație etc. de a-și alege diregătorii ș. a. Aceste și alte lucruri se discută și se hotărăsc în adunări sau congregații.

Precum vedem deci, în congregațiile comitatelor se petrec lucruri, cari ne ating foarte deaproape. Astfel e datorința noastră a ne interesa de ele; e datorința noastră românească a lua parte la aceste adunări și a ne folosi acolo de toate drepturile, ce ni-le dă legea.

Membrii la congregație sînt așa-numiții *viriliști*, adică proprietari, cari plătesc dare mai multă, și viriliști aleși după cercuri de obștia de pe sate.

E adevărat, că și aici noi sîntem încâtva nedreptățiți. De-o parte, că noi avem puțini proprietari, cari se ajungă cu darea la măsura de-a fi viriliști, ear' de altă parte, că și la alegeri se fac mulțime de nedreptăți.

Dar' cu toate acestea avem și unele drepturi, dela cari nu ne-au putut exchide; viriliștii români au dreptul de-a lua parte la discuții în adunări, ca și ceilalți viriliști de alt neam, au dreptul de vot și de-a face propuneri și a vorbi în limba română.

Eată tot atâtea cauze pentru cari, precum am zis, viriliștii români și peste tot Români trebuie să ne interesăm de mersul lucrurilor din comitate.

Dar' durere, că aceasta nu se întemplă așa. Sînt comitate locuite de Români, în cari Românilor puțin le pasă de ceea-ce fac „domnii” maghiari în adunări. Nu se îngrijesc, ca proprietarii mai mari să nu rămâie afară din listele de viriliști și apoi urmarea e, că diregătorii maghiari îi șterg pe ai noștri și astfel perdem un drept însemnat. Tot asemenea se întemplă și la alegeri. Unde nu este îngrijire și ținere laolaltă între noi, ușor se întemplă să fie aleși, chiar prin Români, viriliști străini de neamul nostru. Solgăbirăii și notarii, vîzînd ne-

păsarea și neînțelegerea dintre Rodmâni, potrivesc lucrurile după placul lor și a deregătorilor dela comitat. Astfel s'a întemplat adese-ori, ca cercuri românești să fie reprezentate prin viriliști maghiari.

Această purtare față de afacerile din comitate poporul românesc trebuie să o părăsească. Și în adevăr că în unele comitate s'a început de un timp încoace o mișcare îmbucurătoare. Astfel și acum în două congregații, în *Aiud* (comitatul Albei-inf.) și în *Deva* (comit. Hunedoarei) Români ne-au dat pilde înălțătoare de suflet și vrednice de urmat. În aceste două locuri viriliștii Români au luat parte la adunări și au luptat cu bărbăție împotriva planurilor stricacioase cauzei române, făcînd să răsune salele comitatense de sunetele încântătoare ale dulcii noastre limbi. Că ei n'au isbit cu propunerile lor, aceasta să nu ne descurăgieze; ei și-au făcut datorria de Români, arătînd contrariilor, că-și pricep chemarea și sînt gata a lupta pentru drepturile poporului român.

Aceasta trebuie să o facem peste tot locul, cu atât mai mult, că chiar și ținuta *partidului nostru național* ne impune luptă legală în comitate. Partidul național român, precum știm, își are bine hotărîta ținuta sa față de viața publică de stat, cum se face și se desvoaltă ea azi la noi. Pe când față de alegerile de deputați dietali, în urma legii de alegere nedreaptă și multelor uneltiri volnice, alegătorii români trebuie să fie pasivi, adică să nu ia parte la ele, pe atunci în comune, în cercuri și în comitate trebuie să luptăm cu vigoare pentru apărarea drepturilor noastre naționale. Lupta de jos, din comune și comitate, trebuie să fie temelul luptelor noastre politice.

Conducătorii firești ai poporului, preoții, învățătorii și toți inteligenții de pe sate trebuie să lumineze și în privința aceasta poporul, ear' viriliștii să-și facă datorința în adunări. Puțin să ne pese, că cutare fișpan ori vicespan înpintenat și cu mustețele răsucite, va strîmba din nas la auzul graiului românesc; noi să mergem cu curagiu înainte.

Numai așa lucrînd, vom putea zice cu sufletul liniștit, că ne-am împlinit cu scumpătate datorințele naționale și cetățenești!

Limba maghiară oprită. Ziarul catolic *Alkotmány* din Pesta are știrea, că Scaunul papal din Roma a adus hotărîre în afacerea limbei maghiare ca limbă de liturgie, și anume: a respins cererea episcopilor gr.-cat. *Firczak* din Munkács și *Valyi* din Eperjes, declarînd că nu lasă Maghiarilor gr.-cat. folosirea limbei maghiare ca limbă liturgică. Scrisoarea Papei se va trimite în curînd episcopilor cu îndrumarea, ca să oprească numai decît limba maghiară din bisericile, în cari s'a introdus până acum.

Începe a le merge bine patrioților noștri, cu pretensiunile lor nebunești!

Dr. Lueger primar. Vestitul bărbat al Nemților din Austria și îndeosebi al Vienezilor, Dr. Lueger, care între altele luptă atât de puternic și cu mare isbîndă de-a scăpa poporația creștină de sub jugul economic al jidanilor, va fi ales de primar al celui dintăiu oraș al împărăției noastre, al orașului împărătesc, Viena.

Dr. Lueger a fost ales și mai înainte, dar' din pricina unor pedeci n'a putut fi întărit și a rămas numai de vice-primar, ear' primar a fost ales *Strobach*. Acum se vestește din Viena, că în ședința extraordinară a consiliului comunal de acolo, convocată pe 31 Martie n., s'a citit scrisoarea primarului *Strobach*, în care acesta vestește că își dă demisia din postul de primar. Se știe că la alegerea sa de primar, *Strobach* a declarat că va lăsa locul aceluia cui se cuvine (Dr. Lueger); îndată-ce se vor delătura pedecile, cari stău în calea întăririi alegerii sale. Se vede că acum pedecile sînt delăturate, și că alegerea Drului *Lueger* de primar al Vienei de astă-dată va fi încuviințată din partea Împăratului. Primarul de până acum, *Strobach* va fi ales vice-primar în locul Drului *Lueger*. Patrioții noștri jidani și jidoviți scuipă foc de necaz!

Crisă de ministere în Austria. Pe la sfîrșitul săptămînei trecute ministerul *Badeni*, și-a dat abdicerea. Ministerul din Austria neavînd o majoritate a sa proprie, trebuie să împreune în păreri mai multe partide, pe cari se se razime. *Badeni* n'a isbit să-și poată alcătui o majoritate din partidele noului parlament deschis acum, anume o majoritate cum ar fi voit el. El ar fi voit să ia în majoritate pe liberali, dar' aceștia nu sînt primiți de nici o partidă. Afară de aceasta trebuie să fie seamă de Cehii tineri, a căror grupă e însemnată; Cehilor *Badeni* le-a dat drepturi frumoase cu privire la folosirea limbii lor în diregătorii etc. în Boemia. În sfîrșit se vede, că ministerul *Badeni* n'a pășit destul de hotărît în *causa națională*, ceea-ce încă e o scădere în Austria, unde cauza naționalităților a luat avînt frumos.

Ținîndu-se un sfat ministerial, sub președința M. Sale a Împăratului, abdicerea lui *Badeni* n'a fost primită și M. Sa l-a însărcinat de a-și forma majoritate din cari partide va putea.

Românii în congregații.

Comitatul Albei-inf.

Comitatul Albei-inf. și-a ținut adunarea de primăvară în 30 Martie n. c. în Aiud. Viriliștii Români au luat parte 29 de inși, între cari 15 din Blaj.

Între obiectele mai însemnate a fost cererea ministrului de școale, ca comitatul să ia un împrumut de 100 mii fl. pentru de-a se întemeia pe acești bani școale ungu-rești de stat. Comisia a propus, să se întrebe ministrul, cum va replăti acest împrumut? Față de aceasta dl Dr. Aug. Bunea a propus în numele Românilor, ca cererea să se respingă și țină o vorbire foarte frumoasă și temeinică. Tot în acest înțeles vorbiră și canonicul preposit I. M. Moldovan dela Blaj și N. Ivan, protopop în A.-Iulia. Majoritatea însă a primit propunerea comisiei.

Tot asemenea au căzut Românii și la adresa comitatului Zemplen, prin care se cere întemeierea unei episcopii maghiare gr.-cat. Comisiunea a propus să se părtinească adresa, dl Dr. V. Hossu a propus să nu se bage în seamă, ținând și el o vorbire temeinică. Propunerea dlui Hossu a fost spriginită de canonicii Gavril Pop și I. M. Moldovan și Dr. Bunea, dar la votare a căzut.

La postul de fisolgăbirău din cercul Sângătinului, unde a fost primpretor reposatul Chirilă, singurul dirigător român din acest comitat, au concurat doi inși: un maghiar Szabo Lajos și un român Ioan Henteș, pretor în Sebeș. Românii l-au propus și spriginit cu voturile pe acest din urmă, dar majoritatea maghiară a ales pe concurentul ungar.

Românii deci au fost bătuți cu voturile, dar au luptat vitejește și aceasta le face mare cinste.

Comitatul Hunedoarei.

Congregația comitatului Hunedoarei s'a ținut în Deva, tot în 30 Martie c. Membrii români au fost puțini, dar aceștia au luat parte vie la discuții. Cu deosebire au vorbit frumos dnii Fr. Hossu-Longin adv. și Aug. A. Nicoară din Deva, apoi protopopul V. Damian din Brad. Dl Hossu Longin a arătat între altele vorbitorilor maghiari, că n'au dreptul să vorbească numai în numele maghiarilor, ci trebuie să ție seamă și de Români, apoi le-a spus verde, că așa-numita „Maghiarie“, cu toți cetățenii de limba unguerească, este un

vis, o nălucă. Dl A. A. Nicoară a cerut între altele deslușiri dela vicespanul, că pentru ce au fost opriți prin solgăbirău dela Iliia a colinda la Crăciunul nostru trei băieți români din Deva? (vezi nr. 5 al „Foi Pop“) și pretinde a să face dreptate și a nu să mai suferi astfel de volnicii.

Ministrul și aici a cerut, ca comitatul să ia împrumut 180 de mii fl. pentru școale ungurești. Împotriva acestei cereri și a Episcopiei maghiare. Românii din comitatul Hunedoarei vor trimite proteste la ministru din toate satele, ca și la mileniu. Mișcarea aceasta o conduce vrednicul român Aug. A. Nicoară.

Din țerile Austriace.

Am pomenit în un număr de mai nainte, că la alegerile de deputați pentru parlamentul comun sau „Reichsrathul“ țerilor austriace, liberalismul din Austria — frate dulce cu liberalismul jidovit dela noi — a suferit mare înfrângere și că în Austria naționalismul câștigă tot mai mult loc. Este nisuița, ca toate popoarele să aibă drepturi de-o potrivă, adevăci nici un popor să nu fie apăsător și prigonit în limba și legea sa, în datinele și obiceiurile sale. Aceasta este ținta, pentru ajungerea căreia se luptă aici în Ungaria partidul național român și toate popoarele nemaghiare, asuprite și prigonite din partea stăpânitorilor noștri.

E lucru firesc, că mersul lucrurilor din jumătatea cealaltă a împărăției noastre să ne înveselească și totodată să ne și încuragieze, dându-ne nădejdea, că prin desvoltarea și întărirea ideii de naționalitate acolo, liberalismul despotoc dela noi va primi lovituri strașnice, ba chiar de moarte.

E bine deci să fim cu luare aminte la cele ce se petrec în privința aceasta în Austria.

Sfârșindu-se alegerile, noul parlament a fost deschis în chip sârbătoresc de către Maiestatea S. Împăratul Luni, în 19 Martie

c. prin un mesagiu de tron sau cum am zice, prin un cuvânt împărătesc.

Mesagiul acesta, alcătuit din partea guvernului în înțelegere cu capul statului, cuprinde făgăduieli de multe îmbunătățiri folositoare pe terenele vieții publice și de stat. Guvernul, prin rostul prea înalt al Domnitorului, făgăduiește, că va supune la desbatere proiecte de legi privitoare la muncitori, industriași, economi, neguțatori, cu un cuvânt pentru toate clasele societății, precum și alte proiecte de legi, cari privesc viața de stat, apoi se spune, că vor veni în desbatere învoielile ce trebuie să se facă cu țerile de sub coroana ungară, anume înnoirea legăturii vamale și a cheltuielilor comune, ce le poartă împreună amândouă părțile împărăției. În sfârșit, cu privire la politica din afară se face amintire despre încurcările din răsărit, în deosebi din Creta, exprimând nădejdea, că pacea va putea fi susținută.

Afară de aceste se mai atinge în mesagiu și ceea-ce ne interesează pe noi în deosobi, chestiunea sau cauza națională. E adevărat, că pe scurt și în chip diplomatic, dar și din cele-ce se zic cu privire la această reiese, că dorința guvernului și a Măiestății Sale este, ca naționalitățile să se împace, ceea-ce se poate numai având toate drepturile deopotrivă.

Amintindu-se proiectele de legi ale guvernului se zice în mesagiu: „Pentru-ca deslegarea acestor numeroase și însemnate chestiuni să isbutească, trebuie ca discuțiile d-voastre să nu se îngreuneze prin controverse (împotriviri) naționale“.

Această cerere însă numai așa poate fi implinită, dacă guvernul se va îngriji, ca împotrivirile dintre popoare să peară, ceea-ce se poate ajunge numai îndreptându-le pe toate deopotrivă. Spre acest scop și lucră guvernul austriac, căci eată-ce zice mai departe în mesagiu:

„Guvernul meu se va sili neîncetat a delătura pedecile unei apropieri și între marginile constituțiunei a pune la cale

FOIȚA.

Țeara mea.

Nu-'i poiană mai frumoasă,
Apă 'n crâng mai răcoroasă,
Brazdă 'n câmp mai țelenoasă,
Ca pe-al Transilvanii plaiu.

Toată țeara-'i îngrădită,
Jur în jur împrejmuțită,
Tot de munți giganti păzită,
Neclintită și fără de graiu.

Neamul 'mi-e de viță mare,
L'ale Tibrului hotare
Strînsu-mi-s'au cu fanfare
Toți străbunii mei c'un craiu.

Și pornit-au ostășește
Ear' prin luptă voinicește,

Cucerit-au vitejește

Ăst frumos picior de raiu.

Ș'au lăsat cu limbi de moarte,

Că urmașii 'n ori-ce soarte

Numele lor să li-'l poarte

Ca un vrednic neam de traiu.

Năvălit-au prin hotare

Roiu de hoarde tot barbare,

Cutropind rău cu pierzare

Și cu crâncen chin și-alaiu.

Ei în oarbă asuprire

Șters-au cu nelegiure

Drepturi ce din moștenire

Le-avusesem pe-acest plaiu.

Și trecut-au ani și-o mie

De când suferim urgie,

Dar' păstrat-am cu tărie

Numele și-al nostru graiu.

Maria Băulescu.

Strigoii.

Pe-a vieții căi spinoase

O iubit popor român,

Sarcini tot mai dureroase

Ai să porți din an în an...

Mai de mult cu-a lor tărie

Te storceau cruzii tirani;

Azi te sug prin viclenie

Mulți nemernici șarlatani.

Jidovul nimica n'are

Când vine 'ntr'un sat avut,

Num'o straiță în spinare

Ș'un suman vechiu, descusut.

Dar' nu trece multă vreme

Lucrurile s'au schimbat:

Satu 'ntreg în lipsă geme

Iuda-'i putred de bogat.

De jidan nici nu-'i mirare

Că te-adapă cu venin,

o aplanare a cererilor combătute, pentru a netezi terenul, pe care protivnicii, recunoscându-și imprumutat dreptul și puterea, *se se poată împăca și cu ajutorul celui Atotputernic se se și împăce*“.

Eată deci, că guvernul din Austria lucră pentru delăturarea pedecilor de împăcare a deosebitelor popoare, pe când guvernul maghiar mereu îngreunează împăcarea dintre popoarele de aici, prin politica sa nefericită de maghiarisare.

Povețe bune.

Primim adese dela cărturari de-ai nostri scrisori, în cari se cuprind sfaturi și povețe bune pentru popor. Dăm aici una din aceste, în care scriitorul ei ne sfătuiește să priginim pe ai nostri și nu pe străini. Eată ce scrie el:

„Mergeți în toată Dumineca și sărbători la sfânta biserică și ascultați cu evlavie slujba dumnezească și învățați din faptele sfinților martiri, cari s'au jertit pe sine pentru cuvântul lui Dumnezeu, a lupta cu bărbăție pentru sfânta biserică și dulcea noastră limbă, căci earăși am ajuns pe acele vremuri triste, când am fost schinguiți și uciși pentru biserică din partea păgânilor. Oare nu și în timpul de față se întâmplă astfel, fusese în altă formă, căci îți mai trebuie altă moarte, decât când îți răpește cineva limba și religia?”

Ce poate oare face trupul fără suflet, deci când va fi să ne dăm sufletul, atunci noi ne vom da și trupul căci fără suflet nu ne folosește. Oare nu caută stăpânitorii nostri din zi în zi ca să ne înstreineze tot mai mult de sfânta noastră biserică, ca așa cu atât mai rar să venim în atingere cu preoții nostri! Ei știu că afară de unul sau doi inteligenți din comună, numai pe ei îi mai avem în cari putem, și trebuie să ne punem toată încrederea și când ne vor da ei semnul a face și a îndeplini ceva, să-i urmărim prin foc și apă și să luptăm cu ei împreună pentru sfânta noastră biserică și alte interese naționale.

Că în ei trebuie să ne încredem și că preoții precum și neguțătorii nostri voesc numai binele și bunăstarea țeranilor, e lucru firesc căci: dela cine trăește preotul? dela cine neguțătorul? — amândoi dela popor și earăși dela popor.

Dacă însă poporul e sărac și sleit de de toate puterile, cum se poată ei trăi?

Cetim iubitorilor cetitori, mai în tot anul foii noastre ca să părtinim neguțătorii nostri și să nu dăm sudoarea feței noastre străinilor să se îngrășe, mai vartos jidanilor! Pentru-ce? — pentru-că jidanul vine în comună cu un sac cu pene și rizo, 2—3 cutii cu lemnușe, 2—3 pachete de țabac, și mai una alta, așa făcut întreg negoțul seu face 2—3 floreni și și acesta îl capătă de pe la jidanii cei mai cu stare din orașe, ca să-și câștige avere.

El se așează într'un sat, nu tocmai dintre cele mai sărace și la început Românașii nostri, cu câte 4 boi la car, mai multe vaci, cai și altele, se uită cu dispreț la el și-și bate joc, titulându-l: jupâne și și aceasta numai din batjocură; ne trezim însă după vre-o 10—15 ani, că acei bogătași, cari aveau câte patru trăgători și trecând mai înainte pe lângă zdranța de jidov, nici că se uitau, dar' să-și mai ridice și căciula, acum îi vedem așteptând cu căruța cu două pei de cai cu 30 fl. amândoi, cu căciula în mână, pe la ușile „Măriei sale“ după un sac de făină, care îl costă pe jidan 4—5 fl. și îl dă țeranului cu 8—9 fl., pe vexel pe 4 luni și așa face nu numai cu unul, încât el școate de pe banii sei 400%, adică la un an după o sută trage camătă 4 sute.

Ajuns sus, jidanul umblă în căruța domnească și când treci pe lângă el gândești că este cine știe ce baron unguresc cu busunarele goale și cu spina rea gârbovă de datorii, dacă nu ți-ar da în nas putoarea de jidov din căruța și atunci deloc îl cunoști că este sdrunțosul de odinioară. Oare acest jidov înbuibat, dă ceva pentru binele acelei comune și a poporului din a cărei sudoare s'a îngrășat? dă ceva la sfânta biserică?? Nici vorbă! Dar' neguțătorul Român? — da, acela dă la toate, căci e român ca noi și se închină la același Dumnezeu ca și noi, îl auzim vorbind aceeași limbă dulce pe care am auzit-o și noi dela maicele noastre. Jidanul, dacă a ajuns comuna la sapă de lemn și în os nu mai este măduvă de supt, se duce în alt loc și începe și acolo a sugă din sângele altuia ca lipitoare. Ce face însă neguțătorul român? — pere și el împreună cu conșătenii sei, căci el nu poate pleca, având acel moșioara sa, părinții sei, rudeniile sale. Deci nu ne-ar bate Dumnezeu, dacă nici după atâtea pățanii și dovezi, tot nu ne-am deschide ochii, ci am alerga orbii cu crucele noastre, să-și băgăm în busunar jidovesc? Deci, iubitorilor țerani! să ne încredem și să spriginim pe ai nostri, căci numai aceștia ne voesc binele. I. I. Jurca, teol. abs. inv.

— DIN TRECUTUL NOSTRU. —

Moartea lui Brancoveanu.

Am amintit în numărul din urmă, că după-ce Petru cel Mare, Țarul Rusiei, fu bătut de Turci și Domnul Moldovei, Dumitru Cantemir fugi în Rusia, Brancoveanu era bănuț, că a fost și el, mai înainte pe partea Nemților, ear' în urmă pe cea a Rușilor și împotriva Turcilor. Despre purtarea aceasta a lui Brancoveanu Turcii primiră dovezi temeinice. Anume Brancoveanu stătuse bine multă vreme cu *Cantacuzinești*, cu care era înrudit de aproape. Astfel moșul seu, Constantin Cantacuzino era omul seu de încredere și sfetnic în toate trebile domniei. Dar' dela o vreme începură desbinări, între fii și ginerii lui Brancoveanu de o parte și Cantacuzinești de altă parte. Aceste neînțelegeri grăbiră căderea lui Brancoveanu. Cantacuzineștii știau toate tainele lui Brancoveanu și prin mijlocirea lor Turcii au primit scrisorile, ce le avea Brancoveanu dela Nemți și Ruși.

Îndată-ce aceste ajunseră în mâinile păgânilor, fu hotărâtă peirea Domnului român. Prinderea lui fu ușoară, căci el era încunjurat de vânzători și astfel nu află nimic despre uneltirile dușmane, ear' poporul apăsător și strivit jos, era mai de tot nesimțitor față de cele-ce se petreceau la curte.

Precum am amintit, un slujitor turc trimis de Sultanul, cu puțină oaste, îl luă prins și în 24 Martie, anul 1714 fu pornit la Constantinopol, dimpreună cu Doamna, fii, fetele și ginerii sei.

În Constantinopol au fost toți aruncați în grozava temniță, numită „Șapte turnuri“ și au fost supuși la cele mai înfloritoare cazue, ca să mărturisească unde își țin ascunse comorile, despre cari la Constantinopol se povesteau minuni. În cele din urmă fură osândiți la moarte, Brancoveanu, 3 fii și un ginere al seu. Li se spuse însă, că dacă se vor lepăda

Căci el lege scrisă are
Să înșele pe creștin.
Deci de bani și de moșie
Că jidanii te lipsesc:
Densii a lor datorie,
A lor lege implinesc.

Ci mă mir văzând cu jele,
Că mulți chiar din stulul tău,
Să te stoarcă să te 'nșele
Nu se tem Dumnezeu;
Când alor sfință chemare
Ar fi a te apăra
De-a străinilor trădare,
Ușurând povara ta.

Dar' vai! unii 'n lăcomie.
Milă n'au nici d'olor frați;
Piară alții 'n miserie
Numai ei fie bogăți....
Șerpi d'aceștia, o Române!
Mulți nutrești la sinu-ți blând;

Tu le dai vieță, pâne:
Ei te mușcă-apoi rînjind.

Și pe-a vieții căi spinoase
Brav popor al lui Traian
Chinuri tot mai dureroase
Pătimesti din an în an,
Mai de mult cu a lor tărie
Te storceau cruzii tirani;
Azi te sug cu viclenie
Blăstămații șarlatani.

De voești când-va 'n vieță
A scăpa d'acești strigoi
Ce te 'mping cu negre brațe
Spre mulțimea de nevoi:
Luminează-te, învață!
Căci strigoii întunecoși
Iubesc mult a nopții ceață,
Dar' de ziuă fug fricoși....

Ioan Roșca corist.

Poesii populare.

Din Porumbacul-inf.

Culese de *Elisabeta D. Mandeal*, preoteasă.

Mă dusei cu mândra 'n luncă
Să-ți taia rischitor și furcă.
La mijlocul codrului
Plata rischitorului
Și la mijlocul luncii
Îmi dă și plata furcii
Pentr'o leacă de furcuță
Îmi dă de trei-ori guriță,
Pentru o țtr de rischitoriu
Îmi dă gură de trei-ori.

De aici până la mândra
Scurtă mi-a părut calea
Dar' dela mândra înapoi,
Înapoi până la noi,
Este-o luncă pustiiță
Cu mult urt îngrădită.
Luncă, luncă, vale adâncă
Doru 'n tine mă mânăncă,
Dar' lasă să mă mânănce

de legea creștină și se vor face Turci, vor fi iertați.

Brancoveanul rămase statornic în legea sa. În aceste ciasuri de grele nevoi el se arătă neînfrânt și tare, cum n'a fost poate nici-odată în lunga sa Domnie și muri, dimpreună cu familia sa ca un martir.

Eată cum ne descrie istoricul nostru A. D. Xenopol jalnica nimicire a familie Brancovenești:

„Duminecă în ziua de 15 August fostul domn al Munteniei fu dus împreună cu trei fii ai lui: Constantin, Radu și Matei și ginerile seu Euahe Văcărescu la un chiosc de lângă malul mării, unde se află Sultanul. Acesta poftise aice pe încredințării mai multor puteri, anume ai Rusiei, Germaniei, Franciei, Angliei, Veneției, Olandei și Svediei, căci Sultanul voia ca cumplitul val al urgiei sale să inunde toată Europa cu spaimă și îngrijire.

Înainte chioscului se afla o mică piață unde jertfele erau să fie executate. După-ce Sultanul îi muștră prin câteva cuvinte pentru necredința lor, „gădele îi puse de ingenunchiară unul lângă altul la oare-care depărtare. După-ce le dete voie să facă o scurtă rugăciune, el sbură dintr'odată capul ginerelui lui Brancovean, după aceea pe acel al ficiorului celui mai mare, apoi celui al doilea. Când fu să ridice sabia pentru a tăia capul celui mai tinăr, Matei, în vîrstă numai de 16 ani, acesta îngrozit de moarte se rugă de sultan să-l ierte, făgăduindu-i să se facă Turc. Ear' tatăl auzind vorbele fiului seu îl muștră și-i spuse să moară mai bine de o mie de ori decât să se lepede de legea lui. Atunci copilul zise gîdelui „vreau să mor creștin, lovește“ și îndată gîdele îi reteză capul și lui ca și celora lalți. În sfîrșit omorî și pe părintele lor“, Trupurile lor fură aruncate în mare, ear' capetele lor fură preumblate prin oraș apoi înfipite înaintea mării porți a palatului Sultanului, unde stătura trei zile“.

Astfel perî Vodă Constantin Brancoveanul, dimpreună cu fii sei, desrădăcinându-se întreaga-i familie.

Vorbele cele din urmă ale lui, cari ne sună ca o învățătură, au fost: „Așa pătesc toți aceia, cari se pleacă și slujesc cu supunere pe un tiran.

Mare adevăr se cuprinde în aceasta zicere, căci tiranul și asupritorii, cărora te bagi slugă, numai până atunci te sufer, până le ești de folos. Multe și mari foloase a făcut Brancoveanul Turcilor, supus și umilit le-a fost și eată cum 'i-au răsplătit ei slujbele.

Aceasta tristă pățanie se o 'i-a în seamă aceia, cari se arată aplicați a să căciuli străinilor asupritori și a să pune în slujba lor

DIN LUME.

Din Grecia.

Puterile europene au hotărît să blocheze portul Atenei, *Pireu*. Nu se știe însă, că vor mai fi blocate și alte porturi ale Greciei sau numai Pireul.

În Grecia și cu deosebire în Atena oamenii au fost foarte agitați din cauza apropierei zilei de aniversare a neatărării Greciei, care a fost 6. Aprilie n. Să credea, că în aceasta zi se va începe războiul între Greci și Turci în Tesalia, dar' aceasta nu s'a întîmplat.

Din ocaziunea acestei zile prințul moștenitor *Constantin* a dat trupelor următoarea poruncă de zi:

Oficieri și soldați!

Cu privire la sîrbătoarea de mîne, Vă dau în poruncă, că trupele ce stau sub comanda mea să aibă o purtare liniștită și să nu se lase a fi răpîte prin memoria acestei zile glorioase. Sînt încredințat, că aceasta poruncă se va împlini.

Constantin.

Așadar pacea până acum tot este asigurată.

Tovărășie între statele balcanice.

Foaia bulgară „*Svetlina*“ publică cuprinsul unei învoielii de alianță s'au tovarășie între *Sîrbia, Bulgaria și Munte-*

neyru. Învoiala stă din 6 puncte. Statele aceste făgăduiesc, că și vor apăra împumutat neatărarea; că vor scuti de apăseri pe frații încă neeliberați din Turcia, Bosnia și Herțegovina.

Pentru aplanarea neînțelegerilor dintre ele să alcătuieste un sfat, în care trimit delegați toate trei statele. Domnirorii acestor state trimit câte un deputat la Petersburg, cu rugarea ca Țarul se ia în scut tovarășia lor.

Declarație.

În „Foaia Poporului“ nr. 8 din 16 Februarie a. c. s'a publicat o corespondență din *Cunța* subscrisă „*Mai mulți Cuteni*“ în care se scriu lucruri neadevărâte împotriva parochului nostru *Ioan Petrașcu* de aici. Anume se scrie, că parochul nostru poartă vina că de vre-o 4—5 ani încoace nu avem învățător calificat. Acesta e un neadevăr, fiindcă pentru postul de învățător parochul nostru s'a îngrijit în fiecare an de s'a publicat concurs, la timpul seu și dacă n'a concurat nime nu poate fi învinuit dînsul, sub a cărui păstorire nu știm să se fi făcut vre-un rău, dar' știm că a făcut foarte mult bine pentru biserica, școala și comuna noastră.

Treaba cu corespondența stă așa: fostul paroch *Ioan Oprean* de aici, care căută a negri pe parochul nostru actual, a venit prin Ianuarie a. c. la noi și ne-a spus că dl fîispân ne-a amenințat, că din cauză că nu avem învățător calificat nu ne mai lasă pe viitor să folosim pentru școala noastră confesională locul destinat pentru școala comunală și astfel ar trebui făcută o rugare la Consistoriu, ca se întrevină să nu ni-se ia locul acela. Ne-a spus mai departe, că el a și făcut rugarea în acest înțeles, și trebuie să o subscriem cu toții, va să zică noi am iscălit o scrisoare către Consistoriu și nici decum corespondența din vorbă.

Fostul preot *Ioan Oprean* dară una a zis și alta au făcut, adică ne-a dus în rătăcire! Această declarație o mărturisim și o subscriem. *Cunța*, la 15 Martie 1897.

Nicolae Mercurean, Nicolae (Mercurean) Opincariu, Vasilie Mercurean prin Ioan Mercurean, Iosif Bacea, Florea Vasilie, Mașteiu Turian, Alexandru Mercurean, Tanasă Dogariu prin M. Turian, Ioan Bobeș, Ioan Zelea, Ioan Mercurean.

Că în mine carnea-i dulce
Dulce-i carnea ca de pui,
Dar' pe seama nu știu cui.

Bine-a zis frunza de vie
Că dragostea nu-i moșie
Făr' amar și sîrăcie.
Bine-o zis frunza din fag
Că dragostea nu-i iosag
Bine-a zis frunza de plop
Că dragostea nu-i noroc
Făr' amar și vai de loc.

Dusu-i badea dus la moară
Pice peatra și-l omoară
Dar' de-a fi să fie al meu,
Să-l ferească Dumnezeu.

Cîntă păsăruica 'n laz
Moare mîndra de năcz
Nici o iubesc nici o las,
Cîntă păsăruică 'n vie
Moare mîndra de mînie
Că ea nu 'mi prea place mie.

De pe Valea Agrijului.

Culese de *Ioan Murășan* june și cantor în Lupoia

Frunză verde de nuc
Eu trag ca boul în jug,
Boul trage jugul lui,
Da eu trag năcazului;
Boul trage la resteu
Eu trag năcazului meu,
Boul duce jugu 'n spete
Și eu duc dorul la fete,
Că nu pot merge cînd vreau
Ca să-mi alin dorul meu.
Dorul meu e prea turbat
Că l'am dus de mic în sat
Ș-acuma sermanul zace
Pentru o hîdă car' nu-i place.
S-o pus hîdă să-l înșele
Și 'i-a dat vre-o trei inele.
Acum dorul s'a trezit:
Hîdă-i gata de învilit
Și la badea de venit,
Dară el o-a ciufulit.
Badea de ea să ferește
Și nici cum el n-o primește

Și badița 'i-au strigat,
Dute drace necurat!
Că nu-mi ești tu mie dat,
Tu pe mini mai fermecat
Că-s copil neînvățat.
Dute-n boală hei ciulină
Eu tinăr și tu bătrână,
Dute 'n boală ciocă neagră
Ce-ai făcut de îmi ești dragă?
Ce-ai făcut n'ai făcut bine
Cu-n copil tinăr ca mine,
Ce-ai făcut desfă 'napoi
Că nu vîjim amendoi,
Călă-ți tu de seama ta
Nu-mi mîncă viața mea.
Bată-te badiță bată
Cearcănul de p'angă soare
Și credința mea cea mare
Cearcănul de p'angă lună
Și credința mea cea bună.
Cât fuse bade vara
Tot ai zis că mi'i lua,
Da dacă veni toamna
Dăduși mîna cu alta.

Micul ciobănel.

— Vezi ilustrația. —

E primăvară, primăvară senină și dulce. Prin văi și munți un aer curat, puternic și oare-cum sărbătoresc face să reinvieze întreagă firea. Arborii încep a înmuguri, piraiele curg mai sprinten și mai vioiu, ear' iarba încolțește vîzînd cu ochii... Jos verdeată proaspătă și strălucitoare, sus un cer senin și liniștit. Ce priveliște înălțătoare de suflet!

De prin părțile dela țeară turme de oi p ornesc la munte. Harnicii ciobani, voinicii și bunii paznici ai oilor, alături cu câte un sprinten ciobănel, drăgălaș și mititel, merg când în fruntea, când inapoia turmei, incredințate lor și din când în când doinesc a dor și jale, din fluer.

Dar' mai neastempărați, mai veseli sînt ciobăneii. Alături de voinicii ciobani și pe lângă o numeroasă turmă de oi, se simt oare-cum și ei mari, căci doar' și ei grijesc de atâtea oi, doar' și ei rîsbat munții desoși, doar' și ei ar fi gata să deie piept cu fioroșii urși, cel puțin așa cugetă, când nu-i vîd, ci numai le aud de veste.

Chipul acesta încă înfățișează un drăguț ciobănel. Și îl înfățișează într'o clipită din cele mai frumoase și mai înălțătoare în pribeaga vieață de cioban.

E dimineață, una dintre acele aurii dimineți de primăvară, cari prin farmecul sărbătoresc al liniștei și al strălucirii lor, te fac să vezi cât de măreață e firea și cât de neîntrecut măestru e Atotputernicul stăpînitor al lumii.

Turma de oi a pornit deja să pască și paște liniștit și cu poftă într'o vale.

Rîzimat de o stîncă puternică, împrejmuită pe jos de verdeată și de încântătoare flori de munte, micul ciobănel, un voinicel drăgălaș, îmbrăcat în străvechea sarică de cioban, cu capul împodobit de o sdravănă căciulă turcănească, cu mâinile împreunate pe piept în chip de rugăciune, stă uimit de măreția firei.

Cu inima curată și sufletul înălțat se va fi cugetând micul ciobănel la Atotputernicia și la nemărginita iubire a Stăpînitorului lumii, la prea bunul părinte al tuturor ființelor de pe pămînt....

Vorbe înțelepte.

— Una la săptămîna. —

Ocotirea celui rău.

Într'o zi măracinele zise grădinarului:

— Dacă m'ar răsădi cineva pe mine între flori și m'ar uda frumos, și regele s'ar minuna de florile și poamele mele.

— Grădinarul îl răsădi îndată așezîndu-l într'un loc ales printre flori. Îl uda dimineața și seara. Curînd spinii măracinelui se înmulțiră, și se împuțerniciră de înăbușiră toate florile dimpregiur.

Această poveste se potrivește la aceia, cari ocotresc pe câte un om rău. Cu cât îi faci mai mult bine, cu atât răutatea lui sporoste și ori-ce bine îi vei face, el ți-l va întoarce în rău.

PARTEA ECONOMICĂ.

Creșterea vermilor de mătăasă.

Creșterea vermilor de mătăasă și cu ea împreună industria mătășăritului s'au dezvoltat foarte tare în patria noastră în cei 18 ani din urmă.

Cercările făcute în mare măsură au dovedit, că țeara noastră este potrivită spre acest sfîrșit, ca și ori-care țeară, în care se cultivă vermi de mătăasă.

Poporul, în toate locurile unde s'a ocupat cu creșterea vermilor de mătăasă, și-a însușit în scurt timp îndemănare, aplicare și dragoste foarte mare, încât

Aceasta împrejurare însă nu e o piedecă, pentru-că aici cultivarea vermilor de mătăasă se începe mai tîrziu, în Iunie și Iulie, când sînt 17—19 grade R. temperatura (căldura) cea mai priincioasă vermilor de mătăasă.

În văile altor țeri cu munți mari, cum sînt Alpii și Pireneii, se cultivă cu mare succes și mai cu seamă pentru-că aerul în astfel de ținuturi este mai curat și cu putere și din această pricină vermii de mătăasă nu prea sînt supuși boalelor.

Dacă ne gîndim, că mătasa cultivată în ținuturile munților Pirenei este cea mai aleasă din lume, putem înțelege că

gogoșile din Ardeal se numără între cele mai de frunte. Și apoi, când în 1850 o boală rea a pustiit vermii de mătăasă, au venit din Franca și Italia de au cumpărat din Ardeal ouă de prăsilă. Ținuturile muntoase sînt din cele mai potrivite, mai cu seamă în fața lor de cătră miază-zi.

Se mai aduce împotriva sîrăcia oamenilor și locuințele lor nepotrivite. Românii din Bănăt cultivează vermi de mătăasă cu bun succes în grajduri chiar, cari peste vară sînt goale, fiind vitele la pășune. Mai bune ca casele acoperite cu paie și trestie nici nu sînt, că ele țin căldură tot cam în o formă.

Alții zic, că dacă poporul e bogat, nu se îndeletnicește cu cultivarea vermilor de mătăasă. Aici se pot aduce de pildă Francezii și Italianii, cari sînt dintre popoarele cele mai bogate și totuși se ocupă

în mare măsură cu cultivarea vermilor de mătăasă.

În Ungaria, în cele mai avute comitate, cum sînt Bács-Bodrog și Torontal, e lătită mai mult cultivarea vermilor de mătăasă. În Bács Bodrog nu e o singură comună, în care nu s'ar cultiva vermi de mătăasă. Ear' în Torontal numai în comunele lipsite de frăgari nu se cultivă, în Bács-Bodrog se ocupă cu cultivarea vermilor de mătăasă la 30 mii de familii, ear' în Torontal la 12 mii.

Ce econom nu s'ar bucura, ca în timp de câteva săptămîni și anume înaintea secerișului, să câștige 50—60 fl. pe lângă un lucru ce se îndeplinește ușor printre celelalte de membrii familiei?

Micul ciobănel.

numai lipsa frăgarilor a fost pricina de nu s'a îndeletnicit în măsură și mai mare cu mătășăritul.

Temeiul acestui ram economic este mulțimea frăgarilor, care de abia se ajunge în timp de cel puțin 10 ani. Frăgarii se pot cultiva cu succes peste tot locul unde îi merge bine viței de vie; numai în locurile apătoase nu reușesc și unde le umblă bine frăgarilor, le place și vermilor de mătăasă.

Într'otrivă introducerii mătășăritului se aud deosebite păreri. Unii cred, că acolo unde primăvara nu vine de timpuriu, cum e în locurile muntoase, ci numai pe la mijlocul lui Maiu, nu s'ar pute împuțernici cultivarea vermilor de mătăasă.

Apoi la acest ram de câștig nu se cere nici un capital. Lucrul e ușor. Îl poate isprăvi femeia, care mai totdeauna e în giurul casei, apoi bătrâni nehnarici de alte lucruri și chiar copii.

În Ungaria în cele mai bine cultivate ținuturi, unde sunt multe fabrici de zahăr și poporul se îndeletnicește și cu cultivarea napilor, pe lângă aceste, se ocupă și cu cultivarea vermilor de mătăasă, cum e în comitatul Șopronului, unde sunt fabrici mai multe de zahăr, decât ori unde în Ungaria și doar în Monarhia întreagă.

Alții ear' zic, că unde oamenii se îndeletnicesc cu cultivarea viilor și a tăbacului nici odată nu se vor ocupa cu cultivarea vermilor de mătăasă.

În contra acestora avem, între alte multe, faptul, că în comitatul Tolna și Arad vedem comune, cari se ocupă în foarte mare măsură cu cultivarea tăbacului, cultivă și vermi de mătăasă. Mai departe în comitatele: Arad, Băranya și Tolna, unde sunt ținuturile foarte bine cultivate cu viță de vie, locuitorii totuși s'au ocupat cu cultivarea vermilor de mătăasă, chiar și înainte de pustiirea viilor prin filoxeră.

Dar' însemnătatea cultivării vermilor de mătăasă este de a se lua în cea mai mare băgare de seamă și din alte puncte de vedere. Pentru-că de câte-ori nu 'i-se nimicesc economului peste vară toate roadele din hotar prin grindină, secetă, ploi ș. a. și în astfel de casuri, ce bine 'i-ar prinde cele câteva zeci de florini, câștigate prin cultivarea vermilor de mătăasă?

Dar' cine ne poate asigura, că nu vor veni și peste grâu, tăbac și napi unele morburi, ca peste vii filoxera? Și atunci cât de bine le-ar prinde plugarilor, având la îndemână un alt modru de câștig!

Apoi prețul bucatelor și vitelor scăzând prin împregiurări, cari noi nu le putem îndrepta, oare nu e datorința noastră să vedem și de alte izvoare de câștig?

Locuitorii de pe la Tokáj, unde s'au pustiit prin filoxeră viile lor cele vestite, pe cum se spune, cer se fie ajutați pentru împământenirea cultivării vermilor de mătăasă; ceea-ce poate servi ca exemplu locuitorilor din întreagă țeara.

Drept, că cu chipul acesta nu se poate ajunge la câștigul, ce-'l făceau ei odinioară cu vestitul lor vin; dar' și cu atâta cât pot câștiga din cultivarea vermilor de mătăasă încă se ajută binișor și s'ar fi ajutat și mai bine de se făcea începutul înainte de aceasta cu 15—20 de ani.

În privința cultivării acestui ram economic, noi Românii din Ardeal stăm foarte rău și este în folosul nostru, ca să nu mai întârziem măcar pe viitor a-'l îmbrățișa cu toată căldura. *Dudescu.*

Reununea română de agric. din comit. Sibiului.

Distribuire de sămânțe.

În legătură cu cele publicate în partea economică din nrul trecut mai adaugem numele celor împărțiți din partea „Reuniunii de agricultură din comitatul Sibiiu” cu sămânțe de cânepă italiană:

George Stanase, inv. Gușterită, Ioan Mihu, espeditor consistorial Sibiiu, Ioan Bonea, paroch Fofeldea, Florian Bologa, paroch, Marpod, Nicolau Iosif, inv. A. iliu, Dumitru Orăștian, inv. Apoldul rom., apoi „Tovărășiei agricole din Roșia-săs.,” „Tovărășiei agricole din Mohu”, „Tovărășiei agricole din Săcădate, și „Tovărășiei agricole din Avrig. *La toți câte 1 chlg.*, cu adausul, că direcțiunile tovărășiilor agricole sunt rugate a distribui sămânța între membrii, cari vor să facă încercări cu sămânța de cânepă italiană.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului”.

Dem. Comșa,
pres.

Victor Torodășianu,
secretar.

Prăsirea galițelor.

(Urmare.)

Găinile de stâncă.

(Plymouth Rocks).

Găinile aceste se trag din America de mează-noapte, de unde s'au adus în Europa și astfel și la noi.

Găina de soiul *Plymouth Rocks* este în Statele-unite americane foarte lăpășită și se bucură, de un preț mare; ea este acolo găina de casă a arăndașilor de pământ. În Anglia și Germania încă sunt foarte căutate, ba și la noi pe zi ce merge se lătesc tot mai mult, fiind-că este un soi economic de tot folositor.

Are o natură de tot vârtoasă și se poate corci cu succes bun, cu soiurile noastre de găini de casă. Deosebi ce atinge producerea de carne, corciturile mai că ajung mărimea de carne a găinei curate *Plymouth Rocks*; găina asta ouă pe an câte 120—150 de ouă. Când ajung vârsta de 6 luni, pe lângă o nutriție potrivită și încep a oua.

Găinile *Plymouth Rocks* clocesc în toată regula, și dacă gată cu cloceala, avem să le punem ear' pe ouă, ca să aibă odichnă cerută pentru de a pute începe după odichnă ear' a oua.

După-ce au o natură răbdurie, se pot prăsi cu isbândă și în locuri mai puțin priincioase.

Puiilor se desvoaltă iute și foarte frumos, și nu sunt expuși la multe îmbolnăviri.

Coloarea lor e sură cenușie, samănă cu cânepa de toamnă.

Cocoșul are un cap de mărime de mijloc, care-'l poartă drept în sus; ciocul e galbin și scurt; ochii sunt bruneți mari, și sclipicioși; creasta este simplă crestată; creasta bărburie și urechia sunt de mărime mijlocie și în fața sângelui, grumazii sunt de mărimea de mijloc, cu pene bogate; spatele late, trup lat, și plin, are aripi în mărime de mijloc, coada destul de mică, picioa-

rele galbine și fără pene, unghiile la picioare sânt asemenea galbine.

Găina e cu privire la față cap, cioc, urechi, pept, trup, aripi și picioare, tocmai ca cocoșul. Creasta e simplă, mică și stătătoare; creasta bărburie e de mărime mijlocie; grumazii sânt scurți, coada mică și puțin ascuțită; are picioare de mărime mijlocie și galbine.

Carnea sau friptura găinei *Plymouth Rocks* e neîntrecut de bună, căci este foarte gustoasă și moale; fieartă în supă este de tot bună.

După-ce am văzut, că soiul acesta de găină este mare în trup, fin la os, ouă foarte mult, puii se pot crește ușor și are o natură vênjoasă ba și un exterior plăcut și se poate corci cu găinile noastre de casă cu mult folos, cu tot adînsul se poate recomanda economilor noștri, să o prăsească, sau ca soiul curat, sau dacă asta nu o pot face, să-'și procure barem un cocoș *Plymouth* de soiul curat, și să-'l lase între găinile noastre de casă, când apoi cu mirare vor vedea, ce generațiune frumoasă se va prăsi.

Găinile de *Plymouth Rocks* se numesc și găină stâncă, și sânt cele mai folositoare dintre soiurile care se cunosc până acuma. Trupul e vînjos și se vede, că are o influență bună și asupra prășilei, căci numai rare-ori se poate auzi, că ouele acestei găini ar fi sterpe.

Se înestulește cu puțin, ba mănăcă bucuros și sfărîmăturile și rămășițele din kuhne. Sânt foarte sirguincioase, ele își caută nutremântul de lipsă și așa nu sânt prea silite la nutriție din mână; mai departe nu sânt de natură gingașe, resistă la ori-și-ce necaz, și ținerea lor e împreunată cu cheltueală puțină.

Puii de acest soi s'au scoși prin Martie ori Aprilie, încep a oua deja în Noemvrie în același an, și ouă toată earna, dacă-'i grijim bine și-'i nutrim în mod schimbăcios, precum am arătat la alt loc; cotețul acestei găini nu este de lipsă, ca să-'l încălzim.

Ouele sânt foarte gustoase ear' clocele nu sânt îndărătnice, arțăgoase și clocesc în ori-ce cuib aflător ori-și-unde.

Soiul acesta de găini se capătă de vânzare cu 3 fl. trupina (1 cocoș și 2 găini) în pepinaria școalei agronomice a comitatului Sibiiu, care stă sub direcțiunea Dlui Schuster; prețul acesta e foarte mic, căci în alte locuri se dă câte o trupină de *Plymouth Rocks* cu câte 6—8 fl. și așa putem fi numai mulțumitori dlui director al școalei agronomice, că a hotărît prețul unei trupine așa de moderat, și așa cu toată căldura putem recomanda prășitorilor noștri, ca să se folosească de prilej și să-'și cumpere astfel de găini spre prăsire. *Iuliu Bardosy.*

„Concordia“.

— *Bolta românească din Sibiu.* —

Prăvăliile cele mari ale societății „Concordia“, cari s'au deschis în Sibiu, în casele institutului „Albina“, strada Măcelarilor, le cunoaște astăzi fiecare. Fiecare român cu bun simț, s'a bucurat de deschiderea acestor prăvălii, căci acestea însemnează un pas înainte pe terenul negoțului.

N'avem, decât un număr mic de comercianți români, cari zilnic se luptă cu neajunsuri, și ca aceștia se fie împreunați și ajutați cu statul și cu fapta, s'a fondat societatea comercială „Concordia“.

E grea chemarea acestei societăți, mai ales că străinii ne-au năpădit și întrecut în ale negoțului, astfel, în cât cu durere trebuie să vedem, cum banul românesc ajunge în mâna străinilor.

Acuma avem societatea noastră românească, care are menirea să spriginească negoțul; ar fi rușine și păcat a nu-i sta în ajutor, pentru-ca să-și poată ajunge scopul.

În acestea zile grele, când pe toate terenurile ni-se pun piedeci dezvoltării noastre, e mai de folos ca ori când, să spriginim această societate, dacă vom a da o direcțiune sănătoasă dezvoltării noastre economice.

Cu durere trebuie să constatăm, că unii din și așa puținii negustori români, și astăzi aleargă cu banul lor la străini și nu spriginesc o instituțiune românească.

Astfel de oi pierdute ar trebui arătate publicului mare, ear preoții și învățătorii români, și în genere toată inteligența română ar trebui să lumineze poporul și comercianții români și să spriginească societatea „Concordia“.

E timpul suprem, ca să se pună o stavilă stăpânirii străine în ale negoțului și aceasta vom putea-o ajunge numai așa, dacă umăr la umăr ne vom lupta pentru interesele noastre.

Să se pună odată basă comerțului românesc și suntem siguri, ca în cel mai apropiat timp vom putea arăta pogrese îmbucurătoare. Nici un ban să nu se mai dea în mâna străinilor, căci prin aceasta li-se ia arma, cu care altcum azi mănă să vor fațoarea în contra noastră.

Îndreptar

pentru întemeierea însoțirilor de cumpărare împotriva beuturilor spirituoase

lucrat de

Gavriil Aluaș,

Învățător și notarul însoțirii de cumpărare din Babța (Urmare).

IV. *Explicări și îndreptări la statutele „Societății de cumpărare“ din comuna Babța.*

g) Duminecă și în sărbători înaintea serviciului dumnezeesc a nu bea beuturi spirituoase.

O datină rea în multe părți la poporul nostru, e că chiar Dumineca și în sărbători încă în bună dimineață se pun la beute de vinars; unii rămân pe la cârcime, alții vin la biserică, umplând aerul cu putoarea jidovului, încât ții mai mare greața.

Creștinii cei buni merg la s. biserică nebeuți, nemâncăți, știind că sufletește se împărtășesc cu s. Taină a cuminecătorei. Se dedăm poporul la ținerea Duminecilor și sărbătorilor cu toată sfințenia! Legile țerii încă ne ajută în astă privință.

Paragraful 74 din art. de lege 40 din 1879 sună astfel: Ospetarii, cârcimarii și proprietarii cafenelor, cari în ospetăriile, cârcimile sau cafenelele lor, suferă a petrece beutori

peste termenul de închidere satorit de autoritate; tot așa și aceia, cari la îndrumarea deregătorilor comunale, ca să-și închidă localitățile lor, nu se supun, precum și aceia, cari deregătorilor comuuali nu le dau intrare, sau îi împedecă în astfel de afaceri, sau își ascund beutorii, sânt de a se pedepsi până la 50 fl. la cas de repetiție, dacă dela pedepsirea din urmă, n'au trecut 2 ani, până la 200 fl. v. a.

Ear' acel beutor, care după ora de închidere, la provocarea ospetarilor, cârcimariilor sau a încredințaților acestora, sau a persoanelor din deregătorii, se ascunde sau nu voește a se depărta, e pedepsit până la 25 fl.

Comitatul Selagiului s'a îngrijit de statorirea termenului de închidere și de deschidere, de timp iertat și neertat pentru cârcimari, pe basa acestui art. de lege, făcând statute în adunarea generală din 25 April 1895 de sub nr. 92.

Statutele aceste fură întărite de minister și trimise la toate comunele din comitat spre îndeplinire.

Nu voi reproduce cuprinsul acelor statute, numai ce ne atinge pe noi în comune și anume în § 2 din statute litera c, se zice: E oprită petrecerea în cârcimă Dumineca și în sărbători până după sevârșirea serviciului d-zeesc al înseratului (vecerniei) precum și în zile de lucru. Se mai zice pentru timp ertat, că în lunile Octomvrie—Aprilie se poate ține cârcima deschisă dimineața dela 6 ore până seara la 8 ore, din Mai—Septemvrie dimineața dela 4 ore până seara la 10 ore.

În § 5 cârcimariilor li se dă pedeapsă pe basa § 74 din art. de lege XL din 1879.

Vă mărturisim, că suntem îndestulți cu sporul, ce am făcut în comuna Babța. Cârcimariilor li-s'au cetit cuprinsul statulelor comitatense și § 64 din art. de lege 40 din 1879, ear' locuitorilor li-s'a adus la cunoștință prin primar, când e ertat și când nu, firește, pentru cei cari nu sânt membrii.

Dela publicarea statulelor nu mai vezi Dumineca și în sărbători oameni pe la cârcime. După înserat nu-i mai vine nimenui pofta de a merge la cârcimă, având alte ocupațiuni pe lângă casă. Onorata preoțime a noastră precum și alți inteligenți dela sate de pretutindena se se folosească de acest § 74 și cred că și în alte comitate au satorit: timpul ertat și neertat prin statute asupra cârcimariilor și beutorilor; folosindu-se și de acestea vor face un mare bine omenimii și cu deosebire, Românului.

Cu multă părere de rău am băgat de seamă, că în satele vecine cu noi Dumineca și în sărbători sânt îndesuite cârcimile de beutori. Unde sânt notarii cu legea în mână? Pentru ce desprețuesc legile și ordinele dela deregătoriiile mai înalte? Cred că în cele mai multe locuri s'au pus toate la o parte, rămânând literă moartă. Urmează ca onorata preoțime și învățătorime peste tot inteligența noastră, la inimile cărei zace binele poporului, să ridice steagul de biruință asupra și împotriva alcoolismului potopitor al neamului nostru.

(Va urma.)

Știri economice.

Lucruri vrednice de urmat. Poporul creștin (Nemți, Croați și Unguri) din comitatul Sopron ajunsese sub stăpânirea Jidanilor în așa chip, că nu se mai afla o singură boltă, o singură cârcimă, ca să nu fie în mâna Jidanilor, dela cari bieții oameni trebuiau să-și cumpere toate cele de trebuință cu prețuri foarte mari. Acum nu de mult

oamenii deșteptați s'au apucat să înfițeze însoțiri de consum, (de negoț) deschizând acum într'un sat, acum într'altul câte-o boltă de ale lor și numai dela aceste bolte au început să-și cumpere toate cele de lipsă. Urmările se simt, căci Jidanii își iau catrafusele și fug, ear' poporul începe a răsufla mai liber. Așa de exemplu cetim, că în comuna Kecői erau trei bolți jidovești; de când însă creștinii au întemeiat reuniunea de consum, două dintre bolțile jidovești au fost închise, proprietarilor au luat lumea în cap; tot așa s'a întâmplat în Răba-Csanak, de unde asemenea reuniunea de consum a alungat pe boltașul jidan. În timpul din urmă s'au mai înfițat reuniuni de consum în 5 comune. Jidanii spun că aceste reuniuni de consum sânt mai rele pentru ei, decât plăgile Egiptului.

Eată iubit popor român, pilde bune. Desteaptă-te și tu și-ți deschide bolte în fiecare sat și le spriginește, ca astfel lepra să se pustiască dintre noi.

Deregătorii la Porțile de fer. Apropiindu-se de sfârșit lucrările de regulare ale Dunării la Porțile de fer, ministrul ungar de comerț a dispus încă în anul trecut, să se deschidă în Orșova o deregătorie pentru îngrijirea și susținerea lucrurilor de regulare, pentru supravegherea navigațiunii și strângerea de vamă (taxe) dela nai. Asemenea s'a îngrijit, ca la vremea de lipsă se fie dirigători trebuincioși pentru susținerea ordinei de navigație și de călăuzire etc. Toate dirigătoriile aceste vor fi așezate în un edificiu, care să zidește acum în Orșova, anume spre acest scop, și care va fi gata la toamnă.

Pod preste Murăș. La Pecica rom. comunicația preste Murăș se face cu brudina. Acum e vorba să se facă aici un pod statornic. Doi proprietari mari au făgăduit comunei înlesniri însemnate, precum și câștigarea dreptului de vamă, dacă se va hotărî comuna Pecica a face pod. În urma acesteia oamenii din comună să interesează de afacere. Prin facerea unui pod statornic ar avea foloase mai multe comune mărginase din comitatele Aradului și Timișului.

Hârtie folosită. În urma unei ordinațiuni a guvernului român, este oprit a duce în România hârtie veche, folosită, gazete și ori-ce alte tipărituri și hârtii folosite și mângite.

Deschidere de cale ferată. Cum am amintit în un număr de mai înainte, cercetarea oficioasă (din dirigătorie) a călei ferate Sepsi S. Georgiu — Sereda din Ciuc s'a făcut în 30 Martie și noua cale ferată s'a aflat de corespuzătoare. Deschiderea s'a făcut în 4 April c. în ființa de față a ministrului de negoț și comunicație.

Tirguri de vite. După datele deregătoriei de statistică a țerii, în decursul lunii Februarie s'au ținut în Ardeal și Ungaria 246 de tirguri de țeară de vite. La aceste tirguri a fost adunate preste tot 301.129 vite cornute, 139.884 cai, 11.759 de oi și 37.643 de porci. Din aceste s'au vândut: vite cornute 95.132, cai 28.242, oi 4527 și porci 19.955. Printre cele mai mari tirguri au fost dintre ale noastre: tirgul dela Reghin și dela Hateg.

Starea agricolă în străinătate. Eată unele știri despre stare bucatelor și sēmănturilor din câteva țeri: În Franța, din pricina vremii rele sēmăntul abia acum a putut fi isprăvit. Mișcarea țirgului de bucate e foarte slabă. Cucuruzul a fost mai căutat.

În Anglia temperatura scăzută nu e pricioasă sēmănturilor. Îngrămădirea de bucate în țirguri e moderată, cererile puține.

În Belgia și Olanda umezeala timpului strică cultura. Portul Anvers lucrează foarte încet.

În Germania sēmănturile de toamnă au eșit cu bine din eară și clima e pricioasă. Țirgul e slab, prețul grăului a scăzut cu 25 pfenigi (25 bani, fileri.) la suta de kgr.

În Italia starea s'a îndreptat, țirgul bucatelor însă e lănced.

În Rusia situația e mediocră. Navigația pe marea de Azov s'a deschis.

În America lumea agricolă e îndestulită de starea câmpurilor. Dela 1 Ianuarie și până acum s'au trimis în Europa numai 255,200 hectol. grâu pe când în vremea corespunzătoare din anul trecut s'au trimis 1,873,000 hectol.

Mat puțin cucuruz. Din știrile sosite din mai multe părți ale țerii se deduce cu hotărîre, că în anul acesta în mai multe părți agronomii vor sēmăna mai puțin cucuruz ca până acum. Asta din cauză că cucuruzul nu mai are preț. Agronomii își întorc privirile mai mult asupra plantelor de negoț și de nutreț cari până acum au fost puțin cultivate, măcar că cultivarea lor pare a fi împreunată mai cu câștig, decât a cucuruzului.

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

Abonentului nr. 9288 în S. Între cărțile, cari tractează despre creșterea vermicilor de mătășă, și prăsierea frăgarilor cunoaștem pe a lui Petru Poenar apărută în București. Mai bine vei face însă adresându-te la direcțiunea școalei de agricultură dela Ferestruu — București (România), care-ți va da cele mai bune informațiuni.

Prețioase învățături în această privință sânt și în „Economia rurală” de Stefan Pop, care se află în librăria seminarului din Blaj. În această carte (335 pag.) sînt tratate foarte bine toate ramurile economice, prețul 2 fl.

Noi încă vom tracta în numerii, cei mai de aproape despre acest obiect. Pentru ouă adresează-te la inspectorul regnicolar pentru cultivarea mătășii (Az orsz sely-menyésztési fe'gyel'öség. Szegszárd). Mai bine ar fi să te adresezi pe calea primăriei comunale. De acolo poți căpăta în ungurește și manualul, care te interesează.

D. Traian I. Gaspar în Hes. La măzărîchea sëlbatică-i zice latinește: *Latyrus silvestris Wagneri*.

Abonentului nr. 466 în S. I. Vitele de Pinzgau nu e'r o hrană deosebită de a celor de soiul ardelenesc. De sine se pricepe însă că, și acele și acestea, bine ținute în curățenie și cu nutreț bun, prosperează.

În anul întâi e regula să se țină vîtelul cât mai bine, ca se crească, să se desvolte. În anul al doilea să poate țină și cu nutreț mai de rînd.

După 6 luni le face bine vițelilor dacă pasc. Peste tot vițelii trebuie să aibă loc larg, unde să umble după plac, atât iarna cât și vara. În grajd peste vară să aibă răcoare,

peste iarnă căldură din destul, apoi așternut mult și bun și să fie lăsați pe cât se poate liber.

Regulă e, că nu remăntul mult și bun în vîrstă tineră produce capacitatea de îngrășat și în genere de a crește în corp. Spre scesit sfîrșit să se amâne cât mai mult și gonirea și punerea la jug.

În grajd până la un an, le prinde mai bine nutrețul uscat. Apoi tîrștele de tot felul și lăturile făcute din aceste și din fînă.

D. Adam Roman în Sebeșul inferior. Pentru miere și ceară adresează-te în Sibiel u. p. Săiște, unde prin preotul locului, dl Valeriu Pop, poate te vei folosi, aflînd dacă are cineva acum de vîndut și în ce măsură. Acolo adună mulți miere și ceară din toate părțile.

Ioan T. în Baciu. Cu greu vei putea dobîndi ceva. Muerea d-tale a avut drept să vîndă, pentru-că la cartea fonduară ea a fost intabulată ca stăpână. Adresează-te altcum unui avocat, care poate mai bine să-ți spună de e cu puțință ori ba se câștige ceva pe calea procesului. Căci proces trebuie să faci. Noue nu ne vine însă a crede, că d-ta n'ai știut nimica despre aceea că contractul s'a făcut numai pe numele muerii d-tale. Ba chiar sîntem aplicați a bănuți că d-ta singur ai voit că așa să se facă contractul; dar' acuma, vîzînd că muerea te-a părășit, și pe deasupra a vîndut și moșia: ai voi să întorci treaba și să strii! Nu merge! Dreptatea o poți afla numai pe căi drepte!

P. Șin. Batiz. Direcțiunea căilor ferate va pertracta a tîrșii cu proprietarul, și da-ă se vor înțelege cu privire la prețul pămîntului care vine expropiat, se leagă contractul și treaba e gata. Dacă însă nu se înțeleg, se constituie o comis une j de cătorîescă și proprietarul e dator să primească prețul, pe care-l va stători comisiunea.

Monografia comunei Rêhău.

De

Nicolae Cărpinișan, paroch.

(Urmare.)

Bărbații până pe la anul 1870 își lăsau pîrul lung până pe umeri în jos, la mijlocul capului, ales în două părți, de atunci încoace pîrul se tunde scurt. Mustățele unii le lasă neatînse, alții le retează. Până la începutul acestui veac bătrîni și cei-ce au trăit până pela anii 1820—30 purtau pîr și barbă lungă netăiată. Bărbații earna poartă pe cap căciule cu pîreți înalți negre, albe sau pîstrițe, cumpărate din tîrg, pe trup pieptariu înfundat, mîneci albe cu vîrgi de felurite colori, ear' printre vîrgi presărate (impîstrițate) cu ținte, peste acelea îmbracă o țundră surie numită *suman*, lungă până în genunchi. Până la anul 1860 purtau țundră de pînură, neagră, lungă până dinjos de genunchi și de amîndouă subsuorile înjos lărgită cu doi clini, eșii tare afară. Țundra se lega de obicei numai dinainte la piept și se arunca peste umeri în formă de mantie: astăzi ele încep a eși din întrebuintare; *cioarecii* de eară sînt de lîună albă și de o lărgime potrivită, toate aceste sînt făcute de mîna femeilor lor.

Femeile poartă plete false (minci-noase), pe cap și *propoadă* albă avînd deasupra frunții forma unui triunghiu tîmpit; pîrul e ales la mijlocul capului și vîzut numai la partea stîngă. *Iule* la mîneci au *pumnași* sau *flodori*, cusătura la grumazi (*beata*), peste urmeri (*umerași*) și pe mîna la vale (*cheie*) e foarte frumoasă, de colori: negre, vi-nete, galbine, puțin roșu etc.; femeile poartă *pieptariu* mai scurt ca cel bărbătesc, împodobit cu puține și simple flori, *mîneci* de postav vînat de țirg; earna poartă *cojoc* alb, frumos, împodobit cu verde, galbin și negru; în picioare încalță cisme.

Feciorii se deosebesc la port de bărbați prin împodobirea pîlăriiilor de barșoane, prin șerpariu chindisit, peste care mai încing și o curea de trei degete lată și cusută cu bumbi, prin căciulă de formă cilindrică (conică) și prin călțuni sau pîpuci.

Fetele împletesc două coade; una (moțul) la frunte pe care o conduc la dreapta pe sub ureche, și o împreună cu a doua dela spate, cu capul umblă descoperit, une-ori, mai ales Dumineca, poartă cîrpe de pîr colorate, dinainte poartă șurț de lîună sură sau albă, dinapoi cătrîntă, care la femeile bătrîne e mai negrie, la fete mai deschisă, roșie, lucrată foarte frumos.

IV. Hotarul

Hotarul comunei Rêhău se mărginește la răsărit cu al Cutului și al Călnicului, la miazăzi cu al Cacovei și al Săsciorilor, la apus cu al Petrifălului și al Sebeșului, la miazănoapte cu al Sebeșului. Hotarul nostru se numără între cele mai bune din jur. O parte este pe coastă, și alta la șes, și ear' alta se întinde pe niște coline mult puțin ridicare. Pe lîngă *Lunci* curge riul „*Secaș*”, care isvorește de prin locurile mlăștionease ale comunei Aciliu și îmbogățindu-se cu mai multe pîraiie și văi se varsă în riul Sebeșului. Apa lui e cam sărată; nu e prea bună de beut și de spălat. De pe hotarul nostru se varsă în el (la dreapta) *Valea Sînti*, *Valea Sătului*, *Valea Caselor*, și *Valea Netotului*, a căror alvii numai în vreme de ploaie se umplu, preste vară în decursul căldurilor mari abia asudă ici-colea puținică umezeală.

Secașul curgea mai nainte preste *Lunci* într'o alvie șerpuitoare, ale carei urme și astăzi se vîd pe Lunca din sus, foarte bine. Inelele șerpuitoare au une-ori o depărtare mai mare de 4—5 pași unul de altul și sînt cam de 1/2 metru afunde și 1—3 de pași de largi. De aici se dă socoteală, că apa *Secașului* în timpul mai vechiu a fost foarte puțină, altcum ușor putea eși din alvie și să se verse în lături; pe atunci de

bună seamă nici văile, ce se varsă în el, nu erau așa bogate în apă, oprindu-se apa de pe dealuri printre tufișul și frunzișul des al pădurilor seculare (bêtrâne).

Cu timpul tăindu-se pădurile și răridu-se astfel și piedecile apelor, în timp de ploii mari mereu amenința a-și părăsi alvia și a nimici recolta, nădejdea muncitorilor. Această împregiurare a silit pe oameni a regula Secașul. Timpul regulării lui, tradițiunea i-l pune pe la 1760—70 prin Săsciori.

Pe *Valea Satului* și pe *Valea Caselor* unii locuitori, spală vara după ploii aur, care se află împrăștiat în cățătimi mici printre năsipul apei.

(Va urma.)

CRONICĂ.

Călătoria Monarchului. Împăratul și Regele nostru va călători în curând la *Petersburg* în Rusia, ca să facă vizită țarului. Terminul călătoriei s'a statorit acum pe ziua de 25 Aprilie n. c. Plecarea se va face din Viena și M. Sa va sosi la Petersburg, la 27 Aprilie dimineața. În 29 Aprilie seara ori în 30 Aprilie dimineața Împăratul va pleca îndrăgostit spre Viena, însă prin Berlin.

Așezarea în scaun a Episcopului Dr. Radu. Vicarul capitular al Lugojului a trimis preoțimei din diecesa Lugojului un circular, prin care-i aduce la cunoștință, că sfințirea noului episcop *Dr. Demetriu Radu* se va face la Blaj, în Dumineca Tomii (20 Aprilie n.), ear' așezarea în scaunul episcopiei va avea loc Dumineca următoare. Toți protopopii și asesorii consistoriali din diecesa Lugojului sînt provocați a participa la actul instalării, cum și la *consistorul plenar*, ce se va ține a doua zi după așezarea în scaun.

Vizita Împăratului german la Viena. *Wilhelm II.*, împăratul Germaniei, va sosi în 20 Aprilie stil nou, la Viena, unde va fi oaspele Domnitorului nostru, timp de 3 zile. M. Sa îi va prezenta toate trupele garnisoanei din Viena.

Esșt din temniță. Dl *Petru Haprian*, un vrednic meseriaș din Alba-Iulia scrie „Tribunei”, că împlinindu-și *osânda de 2 luni temniță ordinară*, ce i-s'a dat din partea tribunalului din Alba-Iulia, pentru-că a intiminat cu „*Să trăiască*” pe martirii, cari se întorceau dela procesul Memorandului, — s'a reîntors în mijlocul familiei sale și al fraților Români, sănătos și mai mult oțelit în simțmintele sale naționale.

Ferți-vă de agenți străini. Este știut, că pe sate umblă fel de fel de agenți, unii imbiând marfă, alții voind să asigureze vieța oamenilor și recolta de pe câmp, alții earăși făcând cunoscut, că mijloace *împrumuturi de tot ieftine* dela bănci private din Pesta, pe lângă *intabulație* etc. Adese-ori se întemplă că cărturari de ai noștri primesc scrisori, în cari li-se recomandă împrumuturi ieftine. O astfel de scrisoare ne-a trimis zilele aceste un abonent de al nostru din Țeara-Hațegului; el a primit-o dela un proprietar de bancă din Pesta. Facem luători de seamă pe iubii noștri cărturari și țerani, să se ferească de a intra în legături cu astfel de oameni, căci

aceștia sînt toți înșelători și e vai de aceia, cari cad în cursa lor. Îndeosebi cu împrumuturile, cari *numai par așa de ieftine*, eată-ce se întemplă: Cineva ademenit subscie un contract de împrumut la o astfel de bancă străină. Pe lângă toate făgăduielile cele ademenitoare e destul să întârzie 2—3 zile cu camăta și banca numai decât îl părește și îi face cheltuieli, ba îi vinde și moșia. Au fost apoi întemplări, când cei cari au dat astfel de bani, au făcut cu voia bancrot și apoi au cerut deodată plățirea împrumutului. Oamenii noștri, dacă au lipsă de împrumuturi, să ia dela băncile românești și să se ferească, ca de foc, de daraveri cu niște taie-fugă, cari numai cu acel scop vin pe la casele lor, ca să-i înșele și să-i bage în primejdie.

Daruri pe seama sf. biserici. Bravul econom *Michail Vicaș* din comuna *Husaseu* (comit. Bihor), pe lângă multele daruri făcute până acum pe seama sf. biserici cari se urcă peste 200 fl. în ziua de 40 de sfinți a mai cumpărat *2 prapore și 12 rînduri de vestminte bisericesti* pe seama pruncilor ministranți la serviciul d-zeesc și cari se îmbracă la morți toate în preț de 85 fl. Tot în ziua de 40 de sf. dimpreună cu bătrânul său tată *Teodor Vicaș* a cumpărat un rînd de *vestminte preotești*, din catifea neagră, în preț 25 fl. Toate aceste merite evlavioase a sus amintitului *Michail Vicaș* le întrece aceea că fiind dînsul epitrop primar de vre-o 14 ani, în acel restimp dînsul în totdeauna a conlucrat și conlucra pentru binele și înfrumșetarea bisericii, așa încât biserica din *Husaseu* se poate numi una dintre cele mai frumoase și înfrumșetate biserici de sate din Bihor. Comuna bisericască pentru faptele nobile și evlavioase, pe această cale își ține de sfîntă datorință sus pomeniților a le aduce mulțumirile cele mai ferbinți, rugînd totodată pe bunul Dumnezeu să reverse darurile sale cele bogate peste averile lor, înmulțindu-le înzecit și dăruindu-le sănătate, viață îndelungată și fericire vecinică.

U. L.

O înmormântare în comuna Semlac. Mercuri în 12/24 Martie a. c. economul *Teodor Guleș* și-a petrecut la cele vecinice pe iubita sa soție *Marița N. Șunea*, care după un morb scurt abia de 2 zile și-a dat nobilul său suflet în mâinile creatorului, în anul 65 al etății sale și 45-lea al fericitei căsătorii. Osemintele reposatei au fost transportate dela locuința sa proprie cu carul mortuar al societății de înmormântare din loc spre cimiter. Carul era tras de 4 cai îmbrăcați în postav negru. Serviciul funebrel după ritul român gr.-or. s'a săvîrșit de cătră ambii d-ni preoți locali *Lazar Adamovici și Demetriu Ganea*, ajutoarați de *Corneliu Adamovici* cleric absolut și de învățătorul *Gregoriu Roșu*. La înălțarea solemnității a contribuit mult corul voc. al plugarilor noștri, care sub conducerea coristului *Teodor Suciu*, toate cântările funebre le-au cântat în quartet. Cuvîntarea funebrelă a fost rostită de părintele *Demetriu Ganea*, o cuvîntare plină de învățături morale creștinești, prin care reposata și-a luat rămas bun dela iubirii sei, dela consăngeni, dela toți conlocuitorii; eară la mormînt corul voc. a intonat în quartet imnul funebrel „În planul cel secret”. Reposata a fost o creștină evlavioasă, o soție credincioasă și mamă adevărată. O deplînge nemăngăiatul ei soț *Teodor Guleș*, fiii sei: *Demetriu*, cu soția *Saveta n. Șunea*, *Stefan* cu soția *Catița n. Onea*, ficele sale: *Maria* cu soțul ei *Georgiu Șiclovan*, *Nușca* cu soțul ei *Teodor Suciu*, *Florița* cu

soțul ei *Ioan Șiclovan*, — cumnații: *Emanuil Guleș* cu soția sa *Eva n. Cociș*, *Lazar Guleș* cu soția sa *Catița n. Onea*, *Ioan Guleș* cu soția sa *Nușca n. Marta*, *Titu Guleș* cu soția sa *Nușca n. Pasc.* — nepoatele de cumnată: *Catița Ionuș n. Popian* și *Florița Flonta n. Popian*, — nepoți de soră: *Teodor*, *Petru* și *Georgiu Doca* cu soțiile lor și numeroase rudeni și cunoscuți. Fie-i țîrîna ușoară și pomenirea vecinică, un participant.

Vieță lungă. În orașul american *Guadaluhare* a murit deunăzile țeratul *Camprecha* în etate de 154 ani. Acest om s'a născut în anul 1742, în orașul spaniol *Valladolid*. A emigrat în America încă ca băiat.

Proces „millenar”. „Patrioții” noștri s'au îngrijit, ca și în prigonirile, ce am avut a îndura pentru „milleniu”, să avem aliați, și încă aliați firești. pe frații Sârbi. Săptămîna trecută s'a pertractat la tribunalul din *Chichinda-mare* procesul intentat preotului sêrb *Paul Milin*, pe cuvînt că ar fi agitat împotriva milleniului și a „statului maghiar”. Dar, — din nenorocire pentru „patrioți” — acusatul. în lipsă de dovezi, a fost declarat nevinovat.

Procesul din H.-M. Văsarhely. Președintele tribunalului, care a început pertractarea groaznicului proces, al otrăvitorilor din *H. M. Văsarhely* a murit jără de veste în *Seghedin* în urma unei umflături veninoase, ce i-s'a ivit la gât. Astfel credința poporului, că farmecele fiorease moașe *Iager Mari* au înveninat pe președintele de tribunal, s'a întărit și mai mult. Totodată procesul va trebui să se înceapă din nou dela început, după-cum cere legea, în cas că un membru al tribunalului nu-i de față la întreg procesul.

Omoritoare de copii. Descoperirea unor omoruri groaznice ține în mare ferebere populația comunei *Alsó-Erdőfalva* din comitatul *Sepeș*. Patru femei au fost aruncate în temniță, pentru-că și-au ucis copiii cum și copiii altor femei. Ele se ocupau anume cu uciderea copiilor mici și în păcătoasa lor vieță au și ucis o mulțime. — Eată câtă destrăbălare domnește între țeranii unguri!

Pentru zece florini. În marea pădure de lângă *Dobrișin* gendarmii au aflat zilele acestea cadavrul unei bêtrâne. Cadavrul era legat de un copac, ear' la gât se vedeau urme de sugrumare. S'a pornit îndată cercetare în cauză și s'a aflat, că nefericita a fost ucisă de o tinără nepoată a ei. La ascultare, ucigașa a mărturisit păcatul. Ea a spus că împreună cu bunică sa a plecat de acasă la *Dobrișin*, să cumpere făină. Pe drum bătrîna a schimbat o hîrtie de 10 fl. și pentru acești bani a omorît-o nepoată-sa, care e mamă a patru copii.

Nenorocire. Zilele trecute o nenorocire mare s'a întemplat în orașul *Lova* (cott. Bars.) Trei lucrători — tată, fiu și ginere — tăiau peatră la un deal de lângă oraș. Venind o ploaie, bieții lucrători se adăpostiră sub o stîncă uriașă. Aceasta însă, crepată de ploii, se prăbuși deodată asupra-le. Tatăl și fiul fură omorîți pe loc, ginerele rămase greu schinzuit de grozava stîncă, așa încît nu mai e nădejde să scape cu vieță. Peatra prăbușită asupra lucrătorilor a fost atât de mare, încă tse prețuește la 1500 de fl., deși pe acolo peatra e ieftină.

'Și-a dat foc! Un meșteșugar din Cluj numit Gáspér Mihály, s'a omorât într'un chip îngrozitor. 'Și-a vârsat hainele cu petrolu, apoi s'a dus în grajd, a strâns a grămadă de paie, a vârsat și peste acestea gaz, s'a așezat între ele și — 'și-a dat foc. Focul, ajutat de un vânt puternic, a început să se întindă cu furie și numai pe lângă cele mai mari eforturi ale pompierilor a putut fi stins. Nefericitul a murit în cele mai groaznice chinuri.

Copii criminali. În comuna ungu-rească Doborjân s'a aprins zilele acestea un coteț, și focul a pustiit și casele din vecini. Gendarmii, în cercetarea de a afla cauza focului, au descoperit, că focul a fost pus și că criminalii sînt doi copii, unul de 12, celălalt de 13 ani. Micii aprinzători au recunoscut, că ei au dat foc cotețului, din răsbunare, pentru-ca să-l ardă pe porcarul satului, care locuia în coteț. Copii erau în slujba porcarului, care într'o zi 'i-a bătut foarte rău cu cărbaciul. Pentru aceasta au vrut să 'și răsbune copii. Vinovații au fost predați tribunalului.

Economie.

Întrunire agricolă.

(Invitare).

Subscribul comitet central va ține *Duminică la 11 Aprilie n.* (30 Martie v.) în comuna Bendorf, (cercul Noerich) o întrunire agricolă, la care se va discuta:

1. Despre cultura pământului după comasație.
2. Despre prăsirea vitelor.
3. Despre cultura pomilor.
4. Despre însemnătatea băncilor rurale sistem „Reiffeisen“.

Intrunirea se va ține la orele 11 din zi în edificiul școlii gr.-or.

Ne permitem a invita la această întrunire pe toți membrii și spiginitorii reuniunii noastre.

Sibiu, 3 Aprilie n. 1897.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiului“.

Dem. Comșa,
pres.

Victor Tordășianu,
secretar.

Mai nou.

Căderea ministerului Aurelian.

După o depeșă a foii „Magyarország“ ministrul president al României, dl P. S. Aurelian, împreună cu ceilalți miniștri, 'și-au dat abdicerea.

POSTA REDACȚIEI.

Muscanul. În treburi private noi nu ne mes- tecăm. Care sînteți vinovați, noi nu știm; aceasta numai prin cercetare se poate afla. Mai bine ar fi, să vă împăcați.

Arpeggio. Apelul se va publica, dacă vei împlini cele-ce 'ți-a scris administrația foii noastre.

S. V în Unimăt. Noi trimitem foaia regulat; cearcă la postă, poate acolo să fie vina.

Abonent nr 8432 (în Den.) Inserat (știre) numai pe bani putem publica, (odată 1 fl. de două ori 2 fl. 30), căci trebuie se plătim timbru. Trimite deci banii.

Abonent Nr. 1765. Cumpără praf „Zacherlin“ și presară prin casă și prin paturi sara; dimineața vei afla greurșii amețiți și atunci ti măhuri și fi omori.

T. T. în Pintic. „Chiuiturile“ le vom scoate în foaie. „Leac“ de care întrebă nu este. Înștiințarea vom publica-o în „partea economică“. De „cataloge ilustrate“ întrebă la o librărie.

Pentru redacție și editură responsabil: Ioan Morariu.
Proprietar: Pentru „Tipografia“ societate pe acțiuni: V. H. Dressnandt.

Mare prăvălie
de
băcănie, candite, delicatose, bumbacuri etc.,
a societății comerciale

„CONCORDIA“

Str. Măcelarilor nr. 20.

Strada Baier nr. 1.

Edificiul „Albinei“.

vînzare în mare și mic.

Toate articolele aparținătoare sferei de băcănie, delicatose, candite și bumbacuri se pot procura cu prețurile cele mai moderate și în calitatea cea mai bună, la societatea „Concordia“.

Prăvălia noastră arangiată după recerînțele moderne, numeroasele localități ce ne stau la dispoziție, precum și importul direct de mărfuri ne pun în plăcuta poziție de a corăspunde tuturor așteptărilor.

În special recomandăm Onor. public următoarele articole: Cafea, proaspătă de diferite soiuri, Zăhar Raff. I-a, Stafide, Migdale, Mazere, Linte, Orez, Piper, Cuișoare, Șofran francez, Thee, făină de toți numerii, Orange, Masline, Icre negre și roșii, Șuncă, Salamă, Pești marinați (Aalfisch, heringi, ruși), brânze proaspete; Liqueuri (E. Lichtwitz & Co.) Rum, Cognac.

Vinars curat de drojdii. — Vinars curat de prune.

Oțet de vin veritabil.

Vinuri curate și tot felul de ape minerale.

Fruete sudice, Oleiuri, Lumini, Săpunuri, Petrolu etc.

diferite sămînțe agronomice plombate și scutite de rocină cu prețuri foarte favorabile.

Din despărțământul de textile recomandăm următoarele: Bumbacuri de țesut, Bumbacuri franțozești veritabile (marca D. M. & C.) albe și de diferite colori, Păr, (Haras) bercă, mătăsuri de cusut în diferite colori, etc.

Așteptând numeroasele comande ale M. O. public și promițînd serviciu prompt,

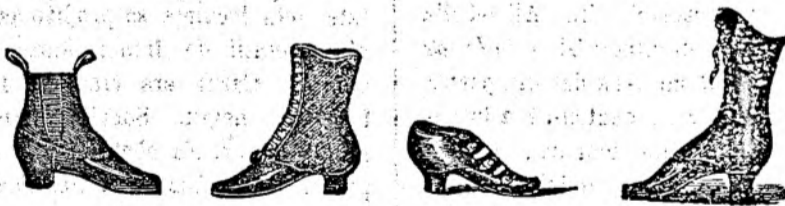
semnăm cu toată stima

„Concordia“,
societate comercială pe acții.

[1039] 3—

Lucru solid durabil și elegant.

Spre binevoitoare luare aminte!!

Subscribul am onoare a aduce la cunoștință on. public, că în lucrătorea mea de păpucărie

Sibiu, strada Urezului Nr. 11

efectuesc tot felul de încălțăminte pentru domni, dame și copii, precum și tot felul de reparaturi cu prețurile cele mai moderate; oferesc totodată spre mulțumirea tuturor **marfă solidă și prompt executată.**

Recomandându-mă spriginului binevoitor sum

Sibiu, în Aprilie 1897

cu distincă stimă

Nicolau Henteș,
măiestru pantofar.

[1076] 2—5

Marfă gata din materialul cel mai bun.

Comandele se efectuesc iute.

Prețurile cele mai ieftine.

LOTERIE.

Tragerea din 3 Aprilie n.

Timișoara: 38 29 30 37 71
 Viena: 83 25 27 33 1

Tragerea din 7 Aprilie n.

Brünn: 22 37 63 69 27

Tirgurile din săptămâna viitoare după căl. vechiu.

Luni, 31 Martie: Bancfalău, Cetatea-de-baltă, Co-halm, Ciuc-Cosmaș, Chirpăr, Mociu, Ujvár, Crasna, Hălmeag.

Marti, 1 Aprilie: Alba-Iulia, Huedin (Bánffy-Hu-nyád), Telegdi-Baton.

Mercuri, 2 Aprilie: Borgo-Prund, Ciuc-Szépviz, Porumbacul-inf. (tirg de vite), Sân-Paul (Kerelló-Szt.-Pál).

Vineri, 4 Aprilie: Câmpeni, Tășnad.

Sâmbătă, 5 Aprilie: Gheorghio-Sân-Miclăuș, Hodoș, Sabet, Sântă-Marie-Orlei (Óralya-Boldogfalva).

Duminică, 6 Aprilie: Olpret, Săcădate.

Călindarul săptămânii.

Zilele	Călindarul vechiu	Călind. nou	Soarele
	Dum. 5-a în post, gl. 5 sft. 2	rés.	ap.
Dum.	30 Cuv. Ioan Scăr.	11 (+) Florille	5 23 6 37
Luni	31 Cuv. Ipatie	12 Iulius	5 22 6 38
Marti	1 Maria Egipteanca	18 Iustin	5 20 6 40
Merc.	2 Cuv. P. Tit.	14 Raimund	5 19 6 41
Joi	3 C. Nichita Mart.	15 Jola verde	5 17 6 43
Vineri	4 Cuv. Păr. Iosif	16 Vin. patim.	5 15 6 45
Sâmb.	5 Mart. Teod. și Agat.	17 Anicetus	5 13 6 47

La librăria „Tipografiel“, soc. pe acțiun în Sibiu se vând:

Operele preotului Kneipp:

Sfaturi

asupra

sănătății copiilor sau îngrijirile

ce trebuiesc date copiilor bolnavi și sănătoși.

Prețul 1 fl. v. a.

Precum și

CURA DE APĂ.

Cum trebuie să trăiți.

Testamentul meu și Conferințe publice.

Prețul 1 fl. 50 cr.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare cu preț foarte scăzut:

Părți alese

din

„Istoria Transilvaniei“

pe 200 de ani din urmă (3 volume mari)

de

George Barițiu.

Partea întreagă costă acum numai fl. 6.50 broș., leg. fl. 8.60.

Se vinde însă și câte un volum și costă

Vol. I. (775 pagini) broș. fl. 2.50, leg. fl. 3.50.

Cuprinsul: După introducere și câteva schițe biografice cuprinde un lung șir de întâmplări dintre anii 1683 până în proajma zilelor din 1848 (răsmirița) și

un adaus cu 44 documente.

Vol. II. (800 pagini) broș. fl. 2.—, leg. fl. 3.—.

Cuprinsul: lucrurile și întâmplările mari din anii 1848 până la 1860 și

un adaus cu 36 documente.

Vol. III. (625 pagini) broș. fl. 2.—, leg. fl. 3.—.

Cuprinsul: întâmplări dintre anii 1860 până la 1883 și apoi un lung șir de lupte politice și naționale românești purtate cu mari jertfe și cu mult curaj și

un adaus de 96 documente.

Convocare.

Fiindcă în urma „Prospectului“ nostru din 25 Ianuarie sunt subscribe și asigurate acțiunile exmise pentru compunerea capitalului social la institutul de credit și economii „Sălăgiana“, p. t. acționari prin prezentele se convoacă la

adunarea generală constituantă,

ce se va ține în Jibeu (Zsibó) la 4 Maiu 2 ore după amiază.

În aceasta adunare generală constituantă se va pertracta și delibera asupra următoarelor

OBIECTE:

1. Raportul fondatorilor.
 2. Constatarea, ca capitalul social de 50.000 fl. prin subscrieri de acțiuni și prin plătirile provăzute în „prospect“ e deplin asigurat.
 3. Fiindcă peste numărul acțiunilor provăzut în „Prospect“ s'au mai subsemnat peste 300 acțiuni, decidere asupra punctului 7 din „Prospect“, respective ridicarea capitalului social la suma ce va fi subscrisă până în ziua adunării constituanțe.
 4. Statorirea statutelor institutului.
 5. Deciderea înființării institutului.
 6. Raportul fondatorilor despre denumirea primei direcțiuni, eventual alegerea aceleia prin adunare.
 7. Alegerea comitetului de supraveghere.
 8. Dispunere asupra responsabilității fondatorilor.
 9. Alegerea unei comisii pentru autentificarea procesului verbal al adunării.
- Șimleul-Silvaniei, la 6 Aprilie 1897.

Pentru fondatori:

A. Cosma m. p.,
președinte.

AVIS!

Domnii, cari au primit „Prospecte“ de subscriere de acțiuni pentru institutul de credit și economii „Sălăgiana“ în Jibeu (Zsibó) sunt rugați, ca încât n'au făcut până acum, „prospectele“ de subscriere se binevoiască a le returna cel mult până în 25 l. c. la adresa institutului de credit și economii „Silvania“ în Șimleu (Sz.-Somlyó)

Deodată se aduce la cunoștința onoratului public interesat, că subscriere de acțiuni pentru institutul „Sălăgiana“ se mai primește până la 25 l. c. și că subscrierile și banii sunt a se trimite la „Silvania“ aici în Șimleu.

Șimleul-Silvaniei, la 6 Aprilie 1897.

Pentru fondatori:

A. Cosma m. p.,
președinte.

[1129] 2—2

Andreiu Rieger,

prima fabrică ardeleană de mașini agricole și turnătoare de fer
în Sibiu

[946] 7—10

recomandă pentru sezonul de primăvară dlor p. t. economi
și proprietari, celea mai plăcute și de dînsul înființate:

Pluguri schimbătoare

(original Rieger),

precum și pluguri universale și cu brasdă adîncă.

Tăfăluguri pentru oblit livezi. **Grape** ou lanț pentru grăparea livezilor,
cu prețurile cele mai moderate.

Prețuri curente franco și gratis.

CAROL F. JICKELI, SIBIU,

[2827] 18— recomandă:

mașina de măcinat carnea
galvanisată argintiu.

Constă numai din două părți, părțile de întregire nu sânt trebuincioase.

Părțile tăietoare se ascut de sine la întrebuințare.

Vinele se prelucră tot așa de mărunt ca carnea și fără osteneală mare. Curățirea mașinii urmează cu totul de sine, prin aruncarea unei bucăți de pâine în lăuntru.

Se capătă în patru mărimi:

	Nr. 2	4	6	8
macină pro minută	1/2	1	2	3
Prețul fl.	3.40	4.60	5.60	7.90

Fabricatele mele

sânt în genere recunoscute de bune și ieftine!

Remontoir-nikel fl. 3.50: remontoir-argint $\frac{800}{1000}$ fl. 6.—; remontoir-anker Spiral-Brequet 15 bucăți, fl. 10.—; 16 bucăți, 1 cutioară, calpac de sticlă fl. 12.—. Orologiu deșteptător, anker, luminător, calitatea primă fl. 1.70.

Regulator de tras odată pe zi fl. 5.75. Regulator de tras odată în 10 zile fl. 8.50. Catalog ilustrat de oroloage, lanțuri de oroloage, regulatoare, obiecte de aur și argint, până la cea mai fină sortă se trimite franco și gratis.

Ce nu convine, se schimbă sau se restituie prețul. [2252] 9—10

Eug. Karecker, fabrică de oroloage.

46. Bregenz (lângă lacul Boden).

Garanță de doi ani.

„SOMEȘANA“

institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Dej.

Înființată în 1890.

Capital social: **100.000 fl.** — Fond de rezervă: **24.000 fl.**
Activele institutului: **45.000 fl.** — Circulația anului 1896: **5,000.000 fl.**

Primește depuneri spre fructificare după care solvește:

a) 5% interese după depuneri nestabile și sub fl. 200.

b) 5 1/2% interese după depuneri nestabile și sub fl. 500.

c) 6% interese după toate depunerile făcute de biserici, școale, corporațiuni culturale și după acelea depuneri stabile ale singuraticilor, cari sânt peste fl. 500.

Darea de interese după depuneri o solvește institutul separat.

Depuneri stabile se consideră acelea, cari cel puțin 6 luni se fructifică la institut.

Depuneri până la fl. 500, pe lângă prezentarea libelului se pot ridica imediat.

Depuneri se pot face și pe cale postală.

Direcțiunea.

[554] 10—10

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: ARAD, casa proprie, calea Archiducele Iosif nr. 2.

Intemeiată la 1887.

Capital de acții fl. **300.000.** Fond de rezervă fl. **100.000.**
Depuneri fl. **1,000.000.** Circulația anuală fl. **15,000.000.**

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Dare de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la pesentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuesc momentan după sosirea comandei.

Direcțiunea institutului.

[362] 8—38

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. publicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse numai din material bun și tare. De aceea rog cu deosebire on. public, care caută casse, să binevoască a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe dinafară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în comerț, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e panterate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserici și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Gustav Moess,

[602] 6—24

fabircă de casse în Sibiu,
strada Poplăcii-mare Nr. 8.